

HET VERGETEN LIED

LISA LUCASSEN
SEM DE JONGH
HANS VAN KEULEN

UITDAGINGEN BIJ HET
VERZAMELEN VAN
HET NEDERLANDSTALIGE LIED

taal:
unie

 podium
kunst
.net

ALLARDPIERSON

INHOUD

Voorwoord 5

DEEL 1 INVENTARISATIE

Inleiding 9

Aanleiding, doel en focus, projectstructuur
en onderzoeksmethode 11

Bevindingen van de inventarisatie bij de verza-
melaars 16

Conclusies en aanbevelingen 21

Bijlage: vragenlijst 24

DEEL 2 PORTRETTE VERZAMELAARS

Roland Vonk 27

Rinus Blijleven 29

Tim de Wolf 32

Dolf Hell 35

Willie Machiels 37

Freddy Pille 39

Marcel Bijlo 41

Ben Poelman 43

Paul Groenendijk 45

Jimmy Tigges 47

Frits Jonker 49

Maarten Eilander 51

Hubert van den Heuvel 53

Harry Coster 55

Piet de Rooij/Marc (Vinyl Voorgoed) 57

Frank Verhallen 59

Vic van de Reijt 61

VOORWOORD

Het lied is het oudste genre in de literatuur. Ver vóór de uitvinding van de boekdrukkunst, lang voordat iedereen geletterd was, bestond het al. Het was het middel om je gevoelens te uiten: verliefdheid, rouw, angst, geluk, de overwinning en de nederlaag, voor alles was het geschikt. De melodie en het metrum werkten samen met de woorden, die dankzij het rijm gemakkelijk te onthouden waren. Tot ver in de 19e eeuw was het lied het belangrijkste literaire genre. Zo bracht Bredero zijn verzen bijeen in zijn *Boertigh, Amoureuus en Aendachtigh Groot Liedboek*, dat nog steeds bestudeerd wordt.

Maar in de 20e eeuw veranderde alles. De opkomst van de grammofoonplaat, de radio en de geluidsfilm droeg sterk bij tot de populariteit en commercialisering van het genre. Na 1945 werd het lied, mede onder Amerikaanse invloed, almaar populairder. De uitvinding van de jukebox en de 45-toerenplaat zorgde ervoor dat de muziek goedkoop onder ieders bereik kwam, en de televisie werd het reclamemedium bij uitstek. Het lied, ooit de ‘koningin van de taal’, was inmiddels ‘de hoer van de poëzie’ geworden, aldus tekstschrijver Jan Boerstoel.

Wie het Nederlandstalige lied van de 20e eeuw wil bestuderen, kan niet alleen op de geschreven bronnen vertrouwen. Tot in de jaren vijftig was het een goede gewoonte van muziekuitegivers om populaire nummers als bladmuziek uit te geven. Maar daar was weinig behoefte meer aan toen iedereen een eigen platenspeler kon aanschaffen. Er bleven wel boeken met liedteksten verschijnen, vooral van gevestigde literaire namen als Annie M.G. Schmidt, Guus Vleugel en Willem Wilmink, en er verschenen prachtige bloemlezingen (zoals *Omdat ik zoveel van je hou* en *Ik zou je het liefste in een doosje willen doen* van Jacques Klöters en Kick van der Veer), maar het overgrote deel van de Nederlandstalige liedteksten moet je zelf van de plaat zien te plukken.

En waar zijn die platen dan? Welnu, die worden niet systematisch verzameld, zo bleek uit een eerder onderzoek naar de zichtbaarheid van het Nederlandse lied. In Nederland is geen centraal muziekarchief. Van elk in Nederland uitgegeven boek belandt een exemplaar in de Koninklijke Bibliotheek. Maar bij geluidsdragers als de 78- en 45-toerenplaat of de cd is dit niet het

geval. Sterker nog: ook de Nederlandse platenmaatschappijen, of wat daarvan nog over is, hebben hun fysieke archieven geruimd. Streamen is voortaan hun businessmodel.

Het bekende en vreemde verschijnsel doet zich voor dat artikelen die in massaproductie vervaardigd worden, zoals reclamedrukwerk maar ook bladmuziek en grammofoonplaten, het snelste verdwijnen. De zeldzaamste stukken, de vroegste 78-toerenplaten van Eduard Jacobs en Louis Davids, worden nog wel ergens bewaard, maar wie bekommert zich om ogenschijnlijk mindere goden als J.H. (Koos) Speenhoff, Kees Pruis en de Zangeres Zonder Naam? En dat zijn juist de artiesten die over vrouwenkiesrecht, klassen-

strijd en discriminatie zongen. En die dus veel dichter op de tijdgeest zitten dan menig Nederlandse romanschrijver.

Wanneer culturele instellingen hun plichten verzuimen, gaan particulieren de gaten dichten. In dit rapport wordt een flink aantal muziekverzamelaars geportretteerd die over unieke collecties beschikken. Het zijn allemaal mannen, 'boomers' van gevorderde leeftijd, geen geliefde bevolkingsgroep momenteel. Wie gaat ervoor zorgen dat hun met grote liefde en kennis opgebouwde verzamelingen in een voor iedereen toegankelijk, digitaal archief belanden?

Vic van de Reijt

DEEL 1

INVENTARISATIE

ORIGINAL^e FRISIA'S

SONJA OOSTERMAN

VIVONNE OOSTVEEN

THEO OLAF
CAS OOSTHOEK
DUO DE ONBERENDE
DE OEBRA MEISJES
THE OLD TIMERS
COEN VAN OROUW

INLEIDING

Met groot enthousiasme presenteert het Allard Pierson u dit rapport over de zichtbaarheid van het Nederlandstalig lied. Een gezamenlijk initiatief van de Taalunie, Podiumkunst.net en het Allard Pierson. Uit de eerste inventarisatie van de Taalunie in 2019 werd al duidelijk dat er een schat aan bijzondere audiocollecties gewijd aan het Nederlandstalige lied bestaat, zowel bij professionele erfgoedbeheerders als bij particuliere verzamelaars.

SAMENWERKING VOOR KENNIS EN ERKENNING

Ons verlangen om meer over deze collecties te weten te komen, met name over de manier waarop particuliere verzamelaars hun materialen beschrijven en catalogiseren, heeft ons ertoe gebracht om nauw samen te werken met de hierboven genoemde twee organisaties. Dit initiatief heeft niet alleen geleid tot het vergaren van waardevolle kennis, maar heeft ook als doel om meer bekendheid te geven aan deze unieke verzamelingen.

EEN DUIK IN DE DIVERSITEIT

Eén van onze doelen was om particuliere verzamelaars te bezoeken, met hen te praten en hun verzamelingen op video vast te leggen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van maar liefst 17 verzamelaars, waarvan een compilatie in dit rapport te vinden is. Opvallend is dat al deze verzamelaars mannen zijn (ondanks intensieve pogingen om vrouwelijke verzamelaars te vinden), maar hun redenen om te verzamelen en hun verzamelingen zelf zijn zeer divers. Voor velen draait het om het materiaal zelf, terwijl anderen meer belang hechten aan de inhoud van dat materiaal. Uit de interviews komen ook enkele misverstanden over de rol van erfgoedinstellingen naar voren, waardoor duidelijk wordt dat er behoefte is aan een betere communicatie en meer dialoog.

Bij een aantal verzamelaars zijn regisseur Pascale Bonnier en interviewer Tonko Dop op bezoek geweest om een korte documentaire te maken, met medewerking van bekende vertolkers van het Nederlandstalige lied. De première vond plaats op 30 november 2023, tijdens de presentatie van dit rapport.

U kunt deze indrukwekkende documentaire terugvinden op https://theaterencyclopedie.nl/wiki/Het_vergeten_lied.

TOEKOMSTIGE OVERWEGINGEN

Hoewel u zelf de conclusie kunt lezen, kan ik hier nu al verklappen dat er in dit rapport belangrijke vragen naar voren komen waar wij, liefhebbers van het Nederlandstalig lied, het over moeten hebben. Willen we deze collecties veiligstellen voor de toekomst? En in hoeverre is de inhoud (zowel audio als tekst) belangrijker dan het fysieke materiaal? De digitalisering van en de toevoeging van metadata aan deze collecties vereist aanzienlijke middelen en roept belangrijke discussies op.

DANKBETUIGING

Tot slot willen we graag alle betrokkenen bij dit project van harte bedanken, met een speciale vermelding voor Sem de Jongh, die de inventarisatie heeft uitgevoerd, en Lisa Lucassen als de enthousiaste en onvermoeibare projectleider.

Dit rapport belichaamt ons enthousiasme voor het Nederlandstalige lied en onze toewijding aan het behouden en delen van deze kostbare culturele erfenis. Laten we blijven praten, blijven verkennen en blijven koesteren wat we hebben ontdekt.

Met muzikale groeten,

Hans van Keulen
(Conservator theatercollecties/Teamleider
uitvoerende kunsten Allard Pierson)

AANLEIDING, DOEL EN FOCUS, PROJECTSTRUCTUUR EN ONDERZOEKSMETHODE

AANLEIDING

In de loop der jaren zijn diverse onderzoeken gedaan naar de status van het Nederlandstalige muzikale erfgoed. Het meest recente dateert uit 2019 en werd uitgevoerd door de Taalunie, CEMPER en Muziekweb.* In dit onderzoek gaf de Taalunie aan Muziekweb en CEMPER de opdracht om een lokalisatie en inventarisatie uit te voeren onder privé-verzamelaars en archiefinstellingen die zich bezighouden met het verzamelen en beheren van Nederlandstalig muzikaal erfgoed. Er werden in totaal 174 particulieren en archiefinstellingen in Nederland en Vlaanderen gevonden. Zij werden benaderd om een online enquête in te vullen, met als doel meer inzicht te krijgen in wat er op het gebied van Nederlandstalige muziek wordt verzameld en in hoeverre dit toegankelijk is.

Uiteindelijk hebben 33 personen en instellingen de enquête ingevuld; 15 hiervan waren particuliere verzamelaars. De enquête heeft ons meer inzichten gegeven in de samenstel-

ling van deze privécollecties, maar niet echt in de persoon achter de verzameling en diens verhaal. Veel verzamelaars hebben unieke en waardevolle collecties die van nationaal belang kunnen zijn. Veel van hen zijn op leeftijd en hebben vaak geen duidelijke afspraken gemaakt over de toekomst van hun collecties na hun overlijden. Hierdoor bestaat het risico dat collecties uiteenvallen.

Dit vormde de aanleiding voor een nieuw onderzoek, gericht op de verzamelaars van het Nederlandstalige lied en hun drijfveren. Het project ‘Het vergeten lied: Uitdagingen bij het verzamelen van het Nederlandstalige lied’ bouwt voort op het eerdere rapport van de Taalunie, CEMPER en Muziekweb.

DOEL EN FOCUS

Doel

Het doel van het onderzoek is om meer inzicht te krijgen in de verschillende soorten collecties bij privéverzamelaars thuis, de uniciteit en

* <https://taalunie.org/publicaties/198/lokalisatie-van-nederlandstalig-muzikaal-erfgoed>

waarde van deze collecties en de toegankelijkheid ervan (zoals op het gebied van digitalisering als metadatering). Ook willen wij weten welke wensen voor de toekomst verzamelaars hebben voor hun collectie. Door een gerichte face-to-face-inventarisatie bij particuliere verzamelaars willen wij deze gegevens bijeenbrengen. Die kunnen dan verder meegenomen worden in het verder ontwikkelen van beleid.

Het doel was niet alleen om een rapport op te stellen, maar ook om iets zichtbaars te creëren. Een bezoek aan verzamelaars thuis bood ons een unieke kans om een inkijkje te krijgen in hun wereld. Binnen dit project zijn drie eindproducten opgeleverd:

- Documentaire *Vergeet me lied: Uitdagingen bij het verzamelen van het Nederlandstalige lied*
Deze documentaire biedt een podium aan verzamelaars, bekende Nederlanders en experts om over het belang van verzamelen en de uitdagingen die hiermee gepaard gaan te praten. Ook wordt er aandacht besteed aan de toekomst van deze verzamelingen.
- Rapport *Het vergeten lied: Uitdagingen bij het verzamelen van het Nederlandstalige lied*
Naast de documentaire is er een onderzoek uitgevoerd. In de afgelopen maanden zijn er face-to-face interviews afgenomen bij 17 verzamelaars. De resultaten en bevindingen van deze interviews zijn opgenomen in dit rapport.
- Symposium *Vergeet me lied: Uitdagingen bij het verzamelen van het Nederlandstalige lied*
Op donderdag 30 november 2023 is het symposium *Vergeet me lied* georganiseerd in het Universiteitstheater van Amsterdam. Tijdens dit symposium is de documentaire vertoond en zijn de resultaten uit het rapport gedeeld. Ook kwamen verzamelaars en deskundigen aan het woord. Tijdens de borrel in het Allard Pierson is een tijdelijke tentoonstelling in de studio geopend met vier portretten van particuliere verzamelaars.

Focus

Om concreet te blijven is het belangrijk om af te bakenen welke collecties binnen dit project vallen. Hierbij volgen wij gedeeltelijk de afbakening zoals beschreven in het rapport van de Taalunie, CEMPER en Muziekweb. Binnen dit project zijn er enkele aanpassingen gedaan, waaronder de periode. Wij trekken deze breder, namelijk vanaf 1899 tot 1983.

1. De focus ligt op collecties met Nederlandstalig werk, inclusief muziek in dialecten zoals het Achterhoeks. Materiaal in andere talen, zoals Engels, Duits of Frans, valt buiten de reikwijdte van dit project.
2. Dit project richt zich specifiek op lichte Nederlandstalige muziek. Klassieke en kerkelijke muziek worden niet meegenomen. Theater-, cabaret-, revue- en

kinderliedjes worden wel in beschouwing genomen.

3. De collectieperiode betreft 1899–1983. Deze afbakening is gekozen omdat 1983 het (voorlopig) einde markeert van de lp en het begin van de cd.
4. De collecties omvatten muziekdragers en liedteksten (bladmuziek en partituren). Andere materialen, zoals foto's en privé-archieven, vallen erbuiten.
5. Het betreft collecties bij particuliere verzamelaars thuis in Nederland en Vlaanderen.

PROJECTSTRUCTUUR

Het projectteam bestond uit de volgende leden:

- Sem de Jongh (Podiumkunst.net tot februari 2023, daarna als zzp'er)
- Mijke Sekhuis (Podiumkunst.net vanaf mei 2023)
- Hans van Keulen (Allard Pierson)
- Lisa Lucassen (Allard Pierson, tevens projectleider)

Het projectteam kwam maandelijks bijeen om de voortgang van het project te bespreken. Folkert de Vriend sloot hier namens de Taalunie als adviseur bij aan. Lisa Lucassen, als projectleider, droeg de verantwoordelijkheid voor de algehele voortgang. Samen met PASCALLE BONNIER heeft zij de documentaire vormgegeven. Sem de Jongh is vanaf maart

2023 als zzp'er ingeschakeld om de interviews met de verzamelaars af te nemen. Alle projectleden hebben bijgedragen aan het organiseren van het symposium dat plaatsvond op donderdag 30 november 2023 in het Universiteitstheater van Amsterdam.

ONDERZOEKSMETHODE

Het oorspronkelijke plan om een (pilot)portaal te ontwikkelen voor Nederlandstalige muziek, waar enkele collecties uit het rapport van de Taalunie, CEMPER en Muziekweb toegankelijk en zichtbaar zouden worden gemaakt, hebben wij om budgettaire en praktische overwegingen moeten herzien. Het bleek nog niet haalbaar om een dergelijk portaal inclusief digitalisering en metadatering van de collecties te realiseren, omdat je pas collecties aan elkaar kan verbinden als je weet wat je hebt.

Er kwamen meer vragen naar voren over de verzamelaars van Nederlandstalige muziek en hun collecties. Wat hebben zij in huis? Om welke aantallen gaat het? Is de collectie uniek? Staat hij veilig opgeborgen? Bij erfgoedinstellingen kunnen we ervan uitgaan dat de collecties veilig worden bewaard, doorgaans in depots, ongeacht of ze volledig beschreven en toegankelijk zijn. Over de staat van de collecties bij particuliere verzamelaars konden wij geen uitspraken doen. Daarom was het noodzakelijk om bij deze verzamelaars langs te gaan en in gesprek te gaan.

Vanaf maart 2023 is Sem de Jongh gestart met het interviewen van verzamelaars. Eerst is met de projectgroep een vragenlijst opgesteld. Die is terug te vinden in bijlage 1. Met behulp van Vic van de Reijt is een overzicht samengesteld van verzamelaars die in het rapport van de Taalunie, CEMPER en Muziekweb waren genoemd en die wij wilden interviewen. Daarnaast gaven de geïnterviewde verzamelaars ook weer nieuwe namen door. De interviews werden ter plekke gerealiseerd, vaak in de woonhuizen van de verzamelaars, en opgenomen op video. Aan het einde van elk interview werd tevens een video-opname gemaakt van de collectie zelf. Dit resulteerde vaak in een rondleiding door het huis, waarbij de verzamelaar aangaf waar specifieke items zich bevonden. Met enthousiasme werden vaak items uit de verzameling gehaald. Hierna volgt een

overzicht van de geïnterviewde verzamelaars en hun specialisaties.

Uiteindelijk zijn 17 verzamelaars geïnterviewd. Er zijn er natuurlijk nog veel meer, maar interviewen kost veel tijd. Daarnaast waren er ook particuliere verzamelaars die niet mee wilde doen aan het onderzoek en de interviews. Het belangrijkste doel was vooral dat we meer overzicht wilden krijgen in wat voor soort verzamelingen er zijn op het gebied van Nederlandstalige muziek. We hebben er daarom voor gekozen om verzamelaars met een grote collectie te interviewen. Na het afronden van de interviews kon Sem de Jongh zijn bevindingen interpreteren (zie hoofdstuk 3). Op basis van deze bevindingen heeft de projectgroep vier conclusies en aanbevelingen geformuleerd (zie hoofdstuk 4).

Verzamelaars en hun specialisaties

Collectionneur	Soort materiaal	Kern van de collectie
Roland Vonk	Vinyl	Levenslied Rotterdam
Rinus Blijleven	78-toerenplaten	Alles wat Nederlands is
Tim de Wolff	Vinyl/78- toerenplaten	Antilliaans
Dolf Hell	Vinyl/78-toerenplaten	Cabaret
Willy Machiels	78-toerenplaten	Vlaams akoestisch repertoire
Freddy Pille	Vinyl	Cabaret, chansons
Ben Poelman	78-toerenplaten	Vooroorlogs Nederlands lied
Marcel Bijlo	Vinyl	Kinderliedjes
Paul Groenendijk	Vinyl (singles)	Voetballiedjes
Jimmy Tigges	Vinyl (singles)	Voetballiedjes
Frits Jonker	Vinyl (singles)	Curiosa liedjes
Maarten Eilander	Vinyl/78-toerenplaten	Cabaret, theater, politiek
Hubert van den Heuvel	78-toerenplaten	Vlaams en Nederlands lied
Harry Coster	78-toerenplaten	Nederlandse opnamen
Vinyl Voorgoed	Vinyl	Breed
Frank Verhallen	Vinyl	Cabaret, musical
Vic van de Reijt	Vinyl (singles)	Divers

BEVINDINGEN VAN DE INVENTARISATIE BIJ DE VERZAMELAARS

In dit hoofdstuk staat een aantal bevindingen uit het onderzoek onder de particuliere verzamelaars. De interviews werden uitgevoerd met behulp van een vragenlijst, die zowel meerkeuzevragen als open vragen bevatte. Na analyse van de interviews kwamen we tot de volgende bevindingen en inzichten.

1 De staat van de collecties is over het algemeen goed

Bij elke verzamelaar is het streven naar goede kwaliteit aanwezig. Op het moment dat een exemplaar grijs is gedraaid of andere mankementen vertoont, zal de verzamelaar op zoek gaan naar een beter exemplaar. Er zijn ook verzamelaars die streven naar twee exemplaren per plaat, zodat er altijd wel een goede tussen zit.

Er is voldoende technische kennis aanwezig bij de verzamelaars. Men weet goed om te gaan met het materiaal. Platen worden correct behandeld, soms zelfs gewassen, naalden worden vervangen. Er wordt met de juiste apparatuur afgespeeld.

Veel verzamelaars spelen hun materiaal zelfs

niet af, om er zeker van te zijn dat het niet achteruit gaat.

Toch zijn er ook verzamelaars die niet geïnteresseerd zijn in de geluidskwaliteit. Hun gaat het vaak om andere aspecten, zoals de hoezen of de volledigheid van de collectie.

2 Het grootste gedeelte van de collecties omvat 78-toeren en vinyl

Er werd gevraagd welk materiaal de collectie-neurs verzamelden. Aan de hand van een lijst vroegen we hen een schatting te maken van de hoeveelheid objecten in hun bezit. Deze lijst omvatte de volgende items: cassettes; lp's; 25 cm-lp's; 78-toerenplaten; lakplaten; singles; cd's; ep's, reel-to-reel; videobanden; dvd's; instrumenten; schilderijen; tekeningen; kostuums; correspondentie; manuscripten; bladmuziek; boeken; krantenknipsels; programmaboekjes; apparatuur; uitgeschreven teksten.

Naast vinyl en 78-toerenplaten bezaten veel verzamelaars ook cassettes en cd's.

Er was duidelijk minder interesse in beeld-dragers zoals dvd's en videobanden. Er was

ook bladmuziek aanwezig, en in mindere mate boeken.

Van de overige items was vooral bladmuziek goed vertegenwoordigd, met krantenknipsels en programmaboekjes daar vlak achter. De totale aantallen van de belangrijkste verzamelde geluidsdragers:

Soort drager	Hoeveelheid
Totaal aantal lp's	30.700
Totaal aantal singles en ep's	22.400
78-toeren- en lakplaten	66.765

Specifieker en uitgebreid met andere objecten:

Soort drager	Hoeveelheid
Cassettes	5.565
Lp's	25.400
25 cm-lp's	5.300
78-toerenplaten	56.090
Lakplaten	10.675
Singles	20.500
Cd's	18.810
Ep's	1.900
Reel-to-reel	795
Videobanden	429

Dvd's	3.522
Instrumenten	5
Schilderijen	62
Tekeningen	9
Kostuums	100
Correspondentie	2.501
Manuscripten	1.612
Bladmuziek	7.080
Boeken	6.705
Krantenknipsels	11.262
Programmaboekjes	6.628
Apparatuur	41
Uitgeschreven teksten	20.030

3 Het materiaal is niet of slechts zeer gedeeltelijk gedigitaliseerd

Alleen voor projecten (radioprogramma's, speciale uitgaven, compilaties) wordt er weleens een plaat op harddisk gezet. Eén van de uitzonderingen betreft de Antilliaanse collectie van Tim de Wolff, en Maarten Eilander heeft ook een groot gedeelte digitaal. Er is bij verreweg de meeste verzamelaars geen ambitie om dit structureel te doen; hiervoor ontbreekt het ze duidelijk aan tijd en prioriteit.

4 Slechts een enkele verzamelaar beschrijft zijn collectie volgens regels die binnen erfgoedinstellingen worden gehanteerd

De meeste verzamelaars hebben hun collectie op de een of andere manier beschreven. Een veel gebruikte manier is een beschrijving op de computer, in programma's zoals Word-Perfect of Microsoft Word. Een aantal gebruikt wel een spreadsheet of een database. Vaak komen de volgende velden voor in de beschrijving: plaatnummer, matrijsnummer, opnamedatum, locatie, uitvoerenden, componisten.

Een klein aantal verzamelaars heeft een deel van zijn collectie online staan, voornamelijk in Discogs. Discogs, een afkorting van *discographies*, is een website en database waarin informatie over uitgebrachte muziekplaten is te vinden. De database functioneert als een wiki: bezoekers kunnen deze informatie zelf aanvullen of wijzigen. Inmiddels is Discogs uitgegroeid tot een enorme database. Verzamelaars hebben daar op meerdere manieren profijt van. Het is een plek van waaruit ze hun items onder de aandacht kunnen brengen bij andere verzamelaars. Hierdoor kunnen verzamelaars hun platen verkopen of ruilen. In feite fungeert Discogs als een soort marktplaats voor tweedehands platen. Daarbij is de database goed van opzet, de meeste belangrijke metadata krijgen daar een plek en worden heel nauwgezet bijgehouden. Discogs geeft daardoor op dit moment het meest

complete overzicht van de bestaande geluidsdragers.

5 De collectie heeft bij de meeste verzamelaars een zekere ordening

Meestal staat het materiaal gealfabetiseerd op artiestnaam gerangschikt, soms op label of op een ander thema. Een enkele verzameling staat chronologisch in de kast van de verzamelaar. Op een enkele na is er geen collectie op uniek catalogusnummer. Harry Coster heeft een ordening aan de hand van plaatnummers, dat zou je kunnen zien als uniek nummer. Een andere uitzondering betreft de collectie van Tim de Wolff (specialist Antilliaanse muziek). Deze collectie heeft ook een goed onderhouden register.

6 De periode van de collecties omvat het gehele platen-tijdperk: 1899–heden

Afhankelijk van de specialiteit van de verzamelaar concentreert de verzameling zich in een bepaald tijdvak. Een 78-toeren-specialist verzamelt doorgaans uit de periode van 1899 tot 1952, een vinyl-specialist uit de periode die daarop volgt. Sommigen verzamelen ook vinyl van na 1980, alhoewel de interesse in dat materiaal duidelijk minder is.

7 Een deel van de collecties van de geïnterviewde verzamelaars overlapt

Een klein aantal 'super'-verzamelaars heeft zoveel materiaal, dat een groot deel van het

Nederlandstalige lied-erfgoed op vinyl in hun collectie voldoende vertegenwoordigd wordt. Echter, een aantal kleine niches zal dan niet of slecht vertegenwoordigd zijn.

8 De collecties staan bij de verzamelaar thuis

Van alle collecties hebben we kunnen zien hoe die is opgeborgen. In de meeste gevallen staat het materiaal keurig in kasten, op alfabet, of op thema. Afhankelijk van de woonsituatie van de verzamelaar staat de verzameling door het hele huis of is er een afgescheiden plek speciaal voor de collectie. Dit houdt meestal rechtstreeks verband met de wensen van de partner van de verzamelaar.

De stichting Vinyl Voorgoed heeft, vanwege hun missie (verzamel alles dat op vinyl is uitgebracht, ook datgene waar andere verzamelaars niet in geïnteresseerd zijn), een grote loods waarin enorme hoeveelheden platen in dozen op planken staan.

Frank Verhallen had een grote collectie in het Koningstheater in Den Bosch. Toen zijn firma in 2021 stopte, moest de collectie daar weg en is die grotendeels verkocht.

9 De collectioneers zijn continu bezig hun collectie aan te vullen

Een verzamelaar stopt nooit met verzamelen. Een collectie is nooit compleet. Er zijn altijd exemplaren die ontbreken. En als een reeks compleet is, dan is er wel een exemplaar waar een betere versie van nodig is. Op deze manier

zijn verzamelaars altijd bezig met het perfectioneren, uitbreiden en verbeteren van hun verzameling.

Wel is bij de meeste verzamelaars de grote groei voorbij, en in digitale muziek is geen interesse. Bij de verzamelaar gaat het om het kunnen vasthouden, het in de kast hebben staan, het fysieke aspect. Hoesjes en labels zijn daarbij van het grootste belang.

10 Veel verzamelaars spreken de wens uit dat hun collectie na hun dood op één of andere manier wordt behouden zoals hij is, en niet versnipperd raakt, of versnipperd wordt

Er wordt door diverse verzamelaars gepleit voor een centraal muziekarchief. Bij afwezigheid daarvan wordt met name het Theaterinstituut/Allard Pierson als beste tweede optie genoemd. Maar ook stadsarchieven of musea zouden volgens de ondervraagden mogelijke locaties van verzamelingen kunnen zijn.

Maar dat zien ze niet zomaar gebeuren. Daarom hopen velen van hen dat hun collectie door andere verzamelaars of liefhebbers wordt overgenomen, en niet versnipperd raakt doordat hun nazaten haar veilen of naar de kringloop brengen. Versnippering van de verzameling is hun grootste zorg. Daartegenover staat dat sommigen van de ondervraagden aangaven dat het hen niet interesseert wat er met hun verzameling gebeurt. Het is een hobby, aldus deze kleine

groep, en die hobby is voorbij als hun leven voorbij is.

Opmerkelijk is dat twee verzamelaars het Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid noemen als plek waar het materiaal *niet* terecht moet komen. Er wordt daar volgens hen met weinig interesse en respect met het materiaal omgegaan.

11 Hoe bijzonder het materiaal van de verzamelingen is, is onduidelijk. Wij hebben daar ook geen onderzoek naar gedaan. De waarde van de collectie zit hem volgens de verzamelaar vooral in (het streven naar) volledigheid Bij de vraag wat men zelf als het meest waardevol beschouwde kregen we uitgebreide antwoorden. Het een en ander is beschreven in de verzamelaarsportretten. Hierna een greep uit de antwoorden.

Willy Derby, Lou Bandy, Louis Davids, Eddy Christiani, Toby Rix, The Ramblers, Bob Scholte, Drs. P

Gerard Cox, Peter Blanker, Dorus, André van Duin, Kees Korbijn, Willy Langestraat, Wim Kan

Jan Verbraeken, Bobbejaan Schoepen, Will Ferdy, Jan Willekens, Madame Léonne, Louis Verstraete, Laurens Swolfs, Louis Morrison, Emile van Bosch | *Vlaamse zangers*

Digitale collectie Jetty Pel, vrouwenbeweging, politieke Nederlandstalige muziek | *Maatschappelijk*

Eigen opnamecollectie Maarten Eilander | *Zelf opgenomen bij voorstellingen*

Collectie Pruis | *Gekregen van kleinzoon*

Collectie Maurice Dumas | *Grootste verzameling van Nederland*

Collectie Jacques Urlus | *Pathé-platen*

Collectie Albert Bol

Vermoedelijk grootste collectie Antilliaanse muziek, groter dan die op de Antillen zelf

Collectie over het Koninklijk Huis

Collectie reclameliedjes | *Boek over geschreven (Dolf Hell)*

Curiosa liedjes, Haagse liedjes, vrijwel complete collectie Feijenoordliedjes

Decca-archief | *Praktisch compleet, '32-'40*

12 Meestal is de verzamelaar zelf de enige die echt goed de weg in de verzameling kent

Ook al zijn de meeste collecties op één of andere wijze beschreven, toch zal het lastig zijn voor een buitenstaander om zijn weg te vinden in de collectie. Het komt niet voor dat een item een nummer heeft dat correspondeert met een uniek nummer in een database. Als voornaamste reden horen we dat er absoluut geen plakkertjes op de items mogen.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Het is buitengewoon belangrijk dat het Nederlandstalige lied meer en bredere bekendheid krijgt en vooral beter toegankelijk wordt. Het hergebruik, herinterpretatie en onderzoek kan hiermee worden bevorderd. Zoals al bekend was uit het rapport van de Taalunie, CEMPER en Muziekweb blijkt dat deze collecties niet volgens de geldende regels binnen het erfgoedveld zijn beschreven. Daarmee ligt de doelstelling van Podiumkunst.net om digitale collecties van de podiumkunsten aan elkaar te knopen niet binnen handbereik. Maar nog belangrijker is dat de collecties nauwelijks of niet zijn gedigitaliseerd en daarmee ook niet zichtbaar voor iedereen. Aan de hand van het onderzoek hebben wij een aantal aanbevelingen voor het verder veiligstellen.

DIGITALISEREN EN METADATEREN

In het onderzoek kwam naar voren dat maar een klein deel van de verzamelaars hun collectie (of delen daarvan) hebben gedigitaliseerd. Voor het Allard Pierson staat voorop dat wanneer je het Nederlandstalige lied beschikbaar wil stellen voor iedereen, het ook digitaal beschikbaar moet zijn. Immers: wanneer iemand fysiek moet langskomen om iets te

beluisteren wordt er toch onbedoeld een drempel gecreëerd. Daarnaast is het gezien de kwetsbaarheid van het materiaal niet wenselijk om platen uit te lenen.

Er zou daarom allereerst een digitaliseringsproject gestart moeten worden om deze collecties veilig te stellen en toegankelijk te maken. Hiervoor moet samenwerking worden gezocht met andere organisaties die iets willen betekenen voor het vastleggen en bewaren van het Nederlandstalige lied. Metamorfoze is bij menig erfgoedinstelling bekend als nationaal programma voor het behoud van papieren erfgoed in Nederland. Maar moet er niet ook een programma komen voor het behoud van audiovisueel erfgoed? Een ding staat vast: wil je dit realiseren, dan zijn er extra financiële middelen nodig.

Daarbij komt dat eenmaal gedigitaliseerd materiaal ook beschreven moet worden om goed vindbaar te zijn. Dit metadateren kost veel tijd. Tijd die erfgoedinstellingen niet hebben. Hierin zouden verzamelaars en instellingen samen moeten werken. Verzamelaars zouden bijvoorbeeld alles op Discogs moeten zetten, of zich daarbij moeten aansluiten. Hele platenlabels staan

daar bij elkaar. Je kunt bestaande informatie vanuit Discogs toevoegen aan de collectie van de verzamelaar. Als een aantal van de grote verzamelaars aan dit systeem meewerkte, dan zou het Nederlandstalig deel van Discogs ook met grote stappen vooruitgaan.

Er is voor nu nog niet te zeggen wat er precies gedigitaliseerd en gemetadateerd moet worden en op welke manier. Om dit vast te stellen is er een pilot nodig waarin aan de hand van één à twee collecties van verzamelaars wordt onderzocht of Discogs een rol kan spelen bij het metadateren van deze collecties.

ZICHTBAARHEID EN VINDBAARHEID

Zolang spullen in een depot of bij iemand op zolder liggen, zijn ze niet zichtbaar voor het grote publiek. Daardoor blijven ze vergeten en keren ze ook niet meer terug in het collectieve geheugen. Zichtbaarheid en vindbaarheid dragen bij aan het behoud en de verspreiding van cultureel erfgoed. Als Nederlandstalige muziek gedigitaliseerd is, zodat de audio-opname bewaard kan blijven, dan moet er ook iets gebeuren om die opnamen te ontsluiten. Wij willen ze na digitalisering immers niet wegstoppen op een computer. De wens is om een online portaal voor de Nederlandstalige muziekgeschiedenis vanaf 1900 te creëren, waarin zowel de audio-opnames als de bladmuziek toegankelijk en zichtbaar zijn. Dit kan pas gerealiseerd worden nadat collecties

gedigitaliseerd en gemetadateerd zijn.

In een digitaal portaal zouden deze kostbare werken voor toekomstige generaties bewaard blijven, zodat een breed publiek kan blijven kennismaken met de diversiteit van onze muzikale erfenis. Er zijn in het Nederlandstalige repertoire prachtige liedjes te vinden die nu volledig onbekend zijn doordat ze nagenoeg zijn vergeten. Door specifiek Nederlandstalige muziek een platform te geven kunnen musici, onderzoekers en liefhebbers geïnspireerd worden om zich te verdiepen in de rijkdom en geschiedenis daarvan.

FYSIEK BEWAREN

Erfgoedinstellingen zijn veelal geïnteresseerd in de verhalen en context van een object. Voor instellingen is het minder interessant om objecten op te slaan in een depot zonder dat je er iets mee doet. Dan fungeer je in feite alleen als een opslagruimte met goede omstandigheden. Bij een audio-opname gaat het om de tekst en muziek die zijn vastgelegd. Die wil je kunnen beluisteren, anders heb je alleen een grammofoonplaat met wellicht een fraaie hoes in de collectie. Misschien wordt er ooit één gebruikt in een tentoonstelling, maar meer ook niet. Dat wil niet zeggen dat instellingen niet geïnteresseerd zijn in fysieke 78-toerenplaten of grammofoonplaten, maar het Allard Pierson kan onmogelijk 15.000 platen in een depot opslaan. Zoals eerder al werd genoemd wil je 78-toerenplaten,

vanwege de kwetsbaarheid, ook niet uitlenen aan het publiek. Digitalisering is hiervoor een oplossing.

Digitalisering levert vervolgens een dilemma op: wat moet er vervolgens gebeuren met de fysieke exemplaren? Digitalisering staat op gespannen voet met de wensen en motivatie van de verzamelaars die in hun verzamelingen juist fysieke exemplaren bewaren. Voor een erfgoedinstelling is dat aspect echter minder interessant: daar is de informatie op het object van grote waarde. Dat betekent dat platenhoezen wel in die instellingen bewaard moeten worden vanwege hun informatie- en presentatiewaarde.

VOORLICHTING, SAMENWERKING EN VERBINDING

Uit het onderzoek blijkt dat het bij veel verzamelaars onbekend is wat erfgoedinstellingen precies doen. Er gaan allerlei verhalen de ronde: dat collecties worden ontdubbeld, dat de labels worden overgeplakt, dat er op hoezen wordt geschreven enzovoorts. Dit maakt verzamelaars wantrouwig ten opzichte van erfgoedinstellingen, waardoor zij liever hebben dat hun collecties bij andere verzamelaars terecht komen of zelfs versnipperd raken op een veiling. Als we gezamenlijk willen bereiken dat het Nederlandstalige lied niet vergeten wordt, zal er ook aandacht moeten

worden gegeven aan deze relatie tussen verzamelaars en erfgoedinstellingen.

In het rapport van de Taalunie, CEMPER en Muziekweb was de eerste aanbeveling om een adviesloket en zorgtaak te ontwikkelen, waar particuliere verzamelaars terecht kunnen met hun vragen over hun collecties. In België zijn er al meerdere instellingen die deze taak op zich nemen. In Nederland is in 2021 Podiumkunst.net opgericht. Als netwerkorganisatie proberen zij digitale collecties binnen de podiumkunsten met elkaar te verbinden en toegankelijk te maken. In het onderzoek werd gevraagd aan de verzamelaars of zij bekend waren met onder andere Podiumkunst.net (Nederland) en Kunstenpunt (Vlaanderen), maar bij geen enkele verzamelaar was dit het geval. Hier is zeker nog winst te behalen. Het is duidelijk dat er meer met instellingen en verzamelaars actief samengewerkt zou moeten worden, zeker nu de eerste contacten door dit project zijn gelegd. Laten wij er de komende jaren aan werken om deze kloof tussen instellingen en verzamelaars te dichten. Het is immers van groot belang dat deze unieke collecties Nederlandstalige muziek voor de eeuwigheid bewaard worden, toegankelijk en vindbaar zijn en vooral ook gewoon te beluisteren blijven.

BIJLAGE: VRAGENLIJST

1. Geef een korte samenvatting waaruit de verzameling bestaat.
2. Wie is de huidige eigenaar van de verzameling?
3. Waar is de collectie opgeslagen?
4. Wat is de staat/conditie van de collectie?
5. Wat voor soort (audiovisueel) materiaal is het?
6. Hoeveel objecten bevat de collectie?
7. Welke periode omvat je collectie?
8. Hoe is de collectie tot stand gekomen?
9. Groeit de collectie elk jaar nog, of is het een afgesloten collectie?
10. Is de collectie overgenomen van andere eigenaars of beheerders? Zitten er deelcollecties van andere verzamelaars bij?
11. Wat is je wens voor het behoud van de collectie?
12. Wat zijn volgens jou de belangrijkste stukken?
13. Is de collectie verzekerd?
14. Ken je nog andere verzamelaars die voor dit onderzoek interessant zijn?
15. Is het materiaal beschreven?
16. Welke gegevens zijn er vastgelegd?
17. Hoe zijn de gegevens vastgelegd?
18. Mag ik een kijkje nemen in dat archief?
(foto maken/kopie ontvangen)
19. Is er een ordening in de collectie?
20. Is de collectie online te vinden voor onderzoekers/ geïnteresseerden?
21. Is de collectie (deels) gedigitaliseerd?
22. Zo ja, waar is hij opgeslagen?
23. Hoe is de collectie beschreven, welke gegevens zijn genoteerd?
24. Naar welke bestandsformaten is hij gedigitaliseerd?
25. Rusten er auteursrechten op de collectie?
26. Zo ja, zijn er afspraken gemaakt met de rechthebbenden?
27. Ben je op de hoogte van wat Podiumkunst. net allemaal te bieden heeft op het gebied van archiveren en metadateren? Als je collectie goed is gedocumenteerd is het voor archiefinstellingen zoals gemeente-archieven, Beeld & Geluid, Allard Pierson veel gemakkelijker om collecties over te nemen.
28. Zou je behoefte hebben om advies/hulp te krijgen bij het metadateren/ontsluiten van de collectie?
29. Welke metadatavelden zou je nodig hebben, mocht je migreren naar een ander systeem?

DEEL 2

PORTRETTE VERZAMELAARS

ROLAND VONK

Wat voor verzameling heb je?

‘Ik verzamel muziek uit of over Rotterdam. Die hobby komt voort uit mijn radioprogramma voor Radio Rijnmond, waar ik in 1998 ben begonnen. Dat gaat over muziek gemaakt door mensen die een link hebben met Rotterdam. Drs. P past daar bijvoorbeeld ook

in, want die heeft hier gestudeerd. Het mogen ook liedjes zijn óver Rotterdam. Bijvoorbeeld Johnny Hoes uit Weert is geboren op Katendrecht. Ontdekkingen door Rotterdammers zitten er ook in, of andere artiesten die Rotterdam als onderwerp hebben.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘In 1998 heb ik een idee gelanceerd bij Radio Rijnmond om een programma te maken met en over de muziek uit de regio. De stad Rotterdam heeft een enorme geschiedenis. Ik had wat interviews gedaan voor de krant, ook met artiesten, dus ik had al een rijtje platen staan. En zo is dat gegroeid.’

Wat zijn je mooiste stukken?

‘Ik heb een rijtje met privé-opnamen uit Klankstudio Peekel: opnamen uit de tijd tussen 1934 en de jaren ’60. En verder 78-toerenplaten, dat zijn grotendeels unica. Verder veel eigen opnamen, en gesprekken met oude artiesten. Veel heb ik van Gerard Cox, Peter Blanker, Dorus, André van Duin, Kees Korbijn, Willy Langestraat of Laguesta, Drs. P, Jaap Valkhoff, Lee Towers en Joke Bruijs.’

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

‘Alles moet op een plek terecht komen waar anderen het weer kunnen vinden. Ik verzamel het niet alleen voor mezelf. Muziek is gemaakt om verhalen en gevoelens te delen, dus het moet niet ergens achter slot en grendel staan. Nu staat het goed bij mij thuis. Maar bij mijn overlijden belt mijn vrouw het Stadsarchief Rotterdam, zij moeten het dan ophalen. Die

zijn wel geïnteresseerd. Maar waarschijnlijk moet daar dan geld bij. En dat is er misschien niet. Een centraal muziekaarchief is de beste optie. Het zou fijn zijn als het centraal wordt opgeslagen. Want dan wordt het ook ontsloten en dan is het makkelijk toegankelijk. Maar helaas is er momenteel niet zo’n plek.’

De collectie van Roland Vonk (groeve schatting)

1000	cassettes
5600	lp's <i>alleen de kerncollectie</i>
2800	78-toerenplaten
9800	singles
8300	cd's
50	reel-to-reel
100	videobanden
100	dvd's
6	instrumenten <i>o.a. een oude accordeon van Jack Willard</i>
2	correspondentie <i>brieven van Gerard Cox, afscheidsbrief Clara de Vries</i>
	manuscripten <i>nalatenschap Jan Vuik</i>
2000	bladmuziek <i>liedjes over Rotterdam, teksten</i>
	krantenknipsels <i>25 jaar zelf geknipt</i>

RINUS BLIJLEVEN

Wat voor verzameling heb je?

‘Mijn verzameling bevat vooral 78-toerenplaten, met misschien wat singles; een groot gedeelte is het Nederlandse verhaal tussen 1900–1959 (dat is het begin tot het eind van het 78-toerentijdperk). Alles wat Nederlands is, dus Nederlandse orkesten, gezelschappen,

klassiek, populair, Nederlandse artiesten, alles wat Nederlands is heb ik bij elkaar proberen te verzamelen.

Ik wil een overzicht bouwen om het Nederlandse verhaal te vertellen. Dus ook Nederlandse artiesten die in het buitenland platen hebben gemaakt, maar ook buiten-

landse artiesten die in Nederland hebben opgenomen. En ook opnamen van buitenlandse orkesten die in Nederland zijn gemaakt.'

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

'Je begint niet als verzamelaar. Mijn vrouw had een collega, we gingen daar op visite en er stond een oude slingergrammofoon. Dat vond ik leuk, dat ik tegen mijn vrouw zei: als wij gaan trouwen, dan wil ik zo'n oude slingergrammofoon. Dus kocht ik in 1979 een oude slingergrammofoon. Maar die collega had geen platen, dus kocht ik op het Waterlooplein mijn eerste 78-toerenplaat: Bing Crosby's 'Don't Fence Me In'. Geen Nederlandse plaat dus. Op een gegeven moment ging ik naar de Beverwijkse Bazaar, waar ik plaatjes kon kopen voor 50 cent tot 2 gulden. Daar ontmoette ik een man die platen van Willy Derby verkocht, maar die waren veel duurder: 7 gulden 50! Dus die kocht ik niet. Maar toen kwamen de herinneringen, want vroeger luisterde ik veel naar Willy Derby. Dus toen ging ik terug naar de Beverwijkse Bazaar en kocht ik de platen van Derby van hem. Dat is het moment dat ik overging op Nederlandse artiesten. Ik werd lid van de Weergever in 1982. Dit is een vereniging voor verzamelaars van o.a. 78-toerenplaten. Mijn fascinatie voor Derby en Bandy komt vanwege de gelijke-

nissen tussen mij en deze artiesten met betrekking tot onze jeugd en milieu. Zij zongen volksliederen, levensliederen en dat greep me aan. In 1984 ontmoette ik ook artiesten, toen begon ik hun leven te onderzoeken.'

Wat beschouw je als het meest waardevolle in je collectie, waar ben je het meest trots op?

'Willy Derby, Lou Bandy (heb ik bijna compleet); Tholen & Van Lier; Eddy Christiani heb ik compleet; platen uit de '40-'50-er jaren, want dat heb ik ook bijna compleet; Max van Praag; Annie de Reuver; Skymasters; Bob Scholte; Kees Pruis; Duo Hoffman. En liedjes van het Koninklijk Huis, ik heb 50 stuks met eerste uitgaven.'

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

'Ik hoop dat de collectie ergens kan worden ondergebracht. Het is een unieke collectie. Het moet niet bij Beeld & Geluid komen te liggen, want daar worden de labels overstickerd. En dat mag echt niet! Er is eigenlijk niets in Nederland. Ik hoop eigenlijk op interesse bij het Theaterinstituut. Maar hij gaat niet voor niets weg, ik heb heel veel geld uitgegeven aan de collectie. Ik heb ze nog niet gepolst, ik ben nog veel te actief, ik hoop nog heel veel jaren te genieten van mijn hobby!'

De collectie van Rinus Blijleven

300	cassettes <i>radio-opnamen, Herman Emmink, interviews met artiesten</i>
400	lp's <i>artiesten die uit het 78-toerentijdperk kwamen en doorgingen</i>
100	25 cm-lp's <i>uitgaven vanaf 1952</i>
12500	78-toerenplaten <i>alleen het Nederlandse deel</i>
300	singles <i>artiesten die uit het 78-toerentijdperk kwamen en doorgingen</i>
100	ep's <i>uit de jaren '50</i>
35	reel-to-reel <i>interviews, radioprogramma's</i>
1	kostuums <i>colbert van Dick Doorn</i>
50	correspondentie <i>Willy Derby uit jaren '30, origineel, maar ook kopieën. Louis Bandy</i>
2250	bladmuziek <i>correspondeert met de platen. Op bladmuziek staat waardevolle informatie over de platen</i>
150	boeken <i>over de artiesten, zeldzame exemplaren, met handtekeningen</i>
10	krantenknipsels <i>plakboeken o.a. Willy Derby, ook over artiesten, van een andere verzamelaar overgenomen.</i>
250	programmaboekjes <i>originele, bijvoorbeeld van de Ramblers</i>

TIM DE WOLF

Wat voor verzameling heb je?

‘Mijn verzameling bestaat uit Antilliaanse grammofonplaten, opgenomen op de Nederlandse Antillen. Of gerelateerd aan de Antillen. Dat is wat vager, maar er zitten ook dingen in van Antilianen die ergens anders woonden of liedjes die over het gebied gaan.

Het leeuwendeel, 90%, is ter plaatse opgenomen en behelst de periode 1925–1980. Er is een uitgebreide discografie 1925–1971 (in 1969 zijn er in Willemstad onlusten uitgebroken, dat leidde tot veel interessante liedjes). Na 1971 is het oeuvre versnipperd, dus daar ligt de grens. Suriname zit er niet

bij, daar is minder belangwekkends gebeurd, want daar was een heel andere levensstandaard.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘Op de middelbare school kreeg ik een vriendin en die kwam uit Curaçao. Haar vader was een Nederlander die naar Curaçao was geëmigreerd. Daardoor raakte ik geïnteresseerd in de Antillen en de Caribische muziek, ook al van huis uit. Ik verzamelde al 78-toerenplaten, dus ik vroeg mijn vriendin of er ook platen waren. Zij zei nee, maar toen vond ik op een rommelmarkt toch een stapeltje. Dat was de start van de collectie waar we het nu over hebben, in 1980. In 1989 was de relatie voorbij, maar het idee was toch om samen naar de Antillen te gaan. Ik natuurlijk speuren naar platen, en dat ging aanvankelijk wat stroef, maar het tweede jaar ging het al beter, en ik interviewde steeds meer musici. Toen maakte ik een klapper doordat ik een oude winkelvoorraad tegenkwam. Daarnaast heb ik uiteraard incidentele aankopen, vondsten op Curaçao, giften en collecties die overgedragen zijn.’

Wat zijn de meest waardevolle items van je collectie?

‘Moeilijk, lastige vraag. Met name het 78-toerendeel is nagenoeg compleet: Musika en Hoyco, labels uit Curaçao, Padu en Caribia Label, labels uit Aruba. Dus omdat hij compleet is, is de collectie als geheel wel de

grootste die er is, en daarom is hij misschien waardevol.’

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

‘Je hoopt dat hij behouden blijft. Maar waar is hij op zijn plek? Op de Antillen? Maar is daar wel expertise? Als alles is gedigitaliseerd kun je het toegankelijk maken, dan maakt het niet uit waar het origineel is. Als de discografie klaar is, en die is bijna klaar, dan zou de verzameling overgedragen kunnen worden. Er is heel veel tijd en geld ingestopt. En dan denk je weleens, het zou toch niet verkeerd zijn als er iets tegenover komt te staan. Maar ja, voor cultuur is er nooit geld.’

De collectie van Tim de Wolf (onder meer)

40	cassettes <i>ter plaatse opgenomen interviews</i>
1000	lp's <i>zitten ook dubbele bij</i>
40	25 cm-lp's <i>ook met doublures</i>
1000	78-toerenplaten <i>behoorlijk compleet</i>
30	lakplaten <i>bij de omroep gebruikt, direct gesneden. Digitaal, origineel ligt op Curaçao</i>
800	singles <i>inclusief EP's</i>
5	reel-to-reel <i>kopieën van platen, Radio Hoyer</i>
1	schilderijen <i>Padu (schilder)</i>
	correspondentie <i>eigen archief, correspondentie tussen Tim en musici en betrokkenen</i>
	bladmuziek <i>enige stukken</i>

Ja boeken | *algemene geschiedenis van de Antillen, ook gericht op muziek, zangboekjes, cancioneros*

Ja krantenknipsels | *er zijn erbij die niet gedigitaliseerd zijn in Delpher*

Ja programmaboekjes | *ook gekopieerde*

Ja apparatuur | *de collectie begon vanuit de belangstelling voor de apparatuur*

DOLF HELL

Wat voor verzameling heb je?

‘Veel cabaret, oud cabaret oals Louis Davids en Bob Scholte, en ik ben vooral op zoek naar liedjes met curieuze teksten. Curieuze liedjes.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘Allemaal zelf bij elkaar gescharreld, veilingen, Waterlooplein, winkels. Vroeg begonnen, al in de jaren '50, misschien al eerder. Ik zat altijd met mijn kop in de radio, ik vond dat leuke muziek, iedere dag was er Eddy Christiani. Van hem heb ik nu ook veel 78-toerenplaten.’

Daar was ik wel gek op. Maar ik begon met jazz, dixieland en oude Franse plaatjes. Later pas het Nederlandse werk. Geld verdiende ik met het rondbrengen van korsetten. Mijn moeder had een winkel in korsetten.’

Wat zijn je mooiste stukken?

‘Eddy Christiani, reclame liedjes, die kreeg je cadeau bij artikelen, daar heb ik ook een boek over geschreven (*De muzikale verleiding*). Verder Louis Davids, Toby Rix, The Ramblers, Lou Bandy, Bob Scholte, Duo Hofmann. Elke dag van zes tot acht wordt er hier, tijdens de borrel, muziek gedraaid.’

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

‘Ik hoop dat die bij liefhebbers terecht komt. Bij mensen van de Weergever. Liefst bij een particuliere verzamelaar. Maar het kan ook bij een museum of een archief komen te liggen.’

De collectie van Dolf Hell

500	lp's
200	25 cm-lp's
350	78-toerenplaten
500	singles
200	cd's
200	ep's
10	dvd's
Ja	correspondentie <i>deelverzameling reclameliedjes, daar zit correspondentie omheen</i>
2	manuscripten <i>Bruintje Beer-musical van voor de oorlog (Carré), Buziau (professor Rikiri)</i>
1000	bladmuziek
450	boeken
Ja	krantenknipsels <i>knipselarchief overgenomen van Handelsblad, over Nederlandstalige muziek</i>
Ja	programmaboekjes <i>Wim Sonneveld, Toon Hermans, Snip & Snap</i>
Ja	apparatuur <i>voor alle media, ook authentieke, bijvoorbeeld triotrack</i>
ja	tijdschriften <i>Tuney tunes bijna compleet, Muziek Parade, veel tekstboekjes (songteksten), Het zingende boertje.</i>

WILLIE MACHIELS

Wat voor verzameling heb je?

‘Het gaat bij mij om het Vlaamse akoestische 78-toereengebied, dat wil zeggen: platen die opgenomen zijn voordat er elektriciteit aan te pas kwam, dus zonder microfoons en dergelijke. Dus dat is de periode 1900–1928.

Ik verzamel voornamelijk Vlaamstalig, maar er zit ook Nederlands tussen uit diezelfde periode, zoals Koos Speenhoff en Maurice Dumas. En daarnaast ook Franstalig. Maar de hoofdmoot is Vlaams.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘Bij mijn grootouders stond een radio-pick-up en een doos met 78-toerenplaten, en als jongetje mocht ik daarmee spelen. Zij verhuisden toen ik 13 jaar was, en de platen waren bij mijn tante, en ik haalde ze op toen ik 18 was. Vanaf dat moment was ik verzamelaar.’

Wat zijn je mooiste stukken?

‘Jan Willekens, samen met Madame Léonne, dat is mijn stokpaardje. Zij hebben een 700-tal platen opgenomen. Verder: Louis Verstraeten, Laurent Swolfs (opera), Louis Morrisson, die heeft ook in Nederland carrière gemaakt, Emile van Bosch. Ik heb hier ook publicaties over geschreven, die zijn gepubliceerd in het magazine van de Record Magazine Club.’

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

‘Ik vind deze verzameling belangrijk: de lichte muziek uit Vlaanderen, daar werd geen aandacht aan gegeven. Dat is een stuk

cultuur dat bewaard moet blijven. Ik denk dat niemand erin geïnteresseerd is, daarom heb ik er ook geen afspraken over gemaakt. Ik kende een verzamelaar van Belgische opera, en zijn verzameling is aan de Nationale Bibliotheek geschonken. Die verzameling is naar de kelder gegaan en niemand komt er nog bij. Dus dat is voor mij geen optie. Als het maar digitaal bewaard blijft, dan is het al heel wat. Dat kan ik helaas niet zelf, maar ik sta er wel voor open om dat zelf te gaan doen.’

De collectie van Willie Machiels

100	lp's
12000	78-toerenplaten <i>Vlaamstalig akoestisch is 900</i>
2000	bladmuziek
	apparatuur <i>Pathé 10 en -36 fonografen, Chantal-grammofoon</i>

FREDDY PILLE

Wat voor verzameling heb je en hoe is die tot stand gekomen?

‘Mijn verzameling bestaat uit een hele reeks onderdelen. Het begon met lp’s en singles. Ik ben van origine leraar Nederlands en ik heb lesgegeven aan de hand van cabarettteksten. Ik merkte dat de humor die in de taal zit bij de

meeste van mijn leerlingen onbekend was. Dus het was voor mij vrij eenvoudig waar mijn interesse lag: het moet Nederlandstalig zijn en het moet van hoge kwaliteit zijn. Dus chansons, volksmuziek en cabaret. Goeie teksten moeten ook uitgetypt worden, zodat ze te gebruiken zijn in de les. Zo is die verzameling

gegroeid. Met Vlaanderen alleen kom je er niet. Begin jaren '60 konden we hier Nederlandse tv ontvangen, dus wij zagen Wim Sonneveld, Toon Hermans, Wim Kan. De teksten van het materiaal heb ik allemaal eigenhandig uitgetypt. Ik heb vooral van de beginperiode alles uitgetypt.'

Wat vind je zelf het meest waardevol?

'Wat ik het interessantst vind is wat ik zelf gemaakt heb, en dat zijn opnamen gemaakt van de radio. Deze verzameling is per artiest gebundeld, daar zit echt bijzonder spul tussen. Samen met een vriend van Miel Cools, de Limburgse zanger, heb ik een verzameling opnamen van Cools die nooit de plaat hebben gehaald.'

Verder heb ik oude opnamen van Wim Kan en Jenny Arean. Ook nergens anders te vinden. En oude videobanden met programma's van de jaren '60-'70 staan op dvd. En tot slot natuurlijk mijn uitgeschreven teksten.'

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

'In de familie leek belangstelling, maar dat is helaas niet meer zo. De verzameling is zo groot, wie kan dat nou eigenlijk nog kwijt in zijn huis? Ik weet eigenlijk niet wat ermee moet gebeuren.'

De collectie van Freddy Pille

250	cassettes <i>Was 1000, zoveel mogelijk op cd gebrand</i>
2500	lp's <i>Alle platen tot 2020.</i>
100	25 cm-lp's
1500	singles
4000	cd's
	<i>videobanden Overgezet op dvd</i>
2500	dvd's
850	boeken
100	programmaboekjes
20000	uitgeschreven teksten

MARCEL BIJLO

Wat voor verzameling heb je?

‘Ik verzamel meerdere dingen, maar aangaande het kinderrepertoire gaat het om traditionele kinderliedjes, Sinterklaasliedjes, kerstliedjes, en alle kinderliedjes die tot het erfgoed behoren. Nieuwe kinderliedjes ook, van Annie M.G. Schmidt tot en met Kinderen

voor Kinderen. Daar ben ik mee gestopt want dat werd te mager, en de doelgroep werd jonger en daardoor voor mij minder interessant. Daarnaast de niet-muzikale platen, zoals hoorspelen en sprookjes, onderverdeeld in acteurs en labels.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘Omdat ik blind geboren ben, had ik moeite met lezen. Ik kreeg van jongs af aan platen met liedjes en sprookjes. Ik merkte dat er vaak verschillende arrangementen waren, en dat vond ik leuk om te horen. Later draaide ik ze niet meer, maar toen begon ik met cabaret verzamelen. Daarna wilde ik ook de kinderplaten verzamelen om een collectie te maken. Sommige muziek was lastig om te krijgen, bijvoorbeeld van Rob Touber. Daar was wel wat van op plaat, maar verreweg het meeste niet.’

Wat zijn jouw mooiste stukken?

‘Ik vind het vooral interessant dat mijn collectie praktisch volledig is. Dus alles van de *Fabeltjeskrant*, Ruud Bos, het Schrijvers-

collectief, J.J. De Bom voorheen *De Kindervriend*, de *Stratemakeropzeeshow*, Joop Stokkermans, noem maar op.’

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

‘Ik hoop dat het Theaterinstituut of het Allard Pierson interesse heeft. Als mijn verzameling maar niet in de kringloopwinkel belandt.’

De collectie van Marcel Bijlo

500 cassettes

3000 lp's

50 25 cm-lp's

500 singles

1000 cd's

500 ep's

BEN POELMAN

Wat voor verzameling heb je?

‘Mijn verzameling bestaat voor een groot deel uit meer dan 10.000 78-toerenplaten: een aanzienlijk deel is oud Nederlands, dance-bands, klassiek en opera. Oud Nederlands betekent van vóór 1950, specifiek van voor de oorlog. Na 1950

kwam de rock-’n-roll en dat interesseert me minder.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘De interesse is al vroeg ontstaan. Ik raakte gefascineerd door een kennis die een grammofoon had en wilde zelf verzamelaar worden. In

die tijd was ik misdienaar in een bejaarden-
tehuis, en daar vroeg ik of ze een grammofoon
hadden, en die mocht ik hebben. Dat was in
1959. Inmiddels verzamel ik zo'n 47 jaar. Ik ga
langs markten, via de krant, de Weergever, en
bij handelaren is ook veel te vinden.'

Wat zijn je mooiste stukken?

'De collectie Kees Pruis, gekregen van een
kleinzoon van Pruis, circa 300–400 platen. De
collectie Maurice Dumas, grootste verzame-
laar van Nederland, meer dan 100 stuks. Dat
loopt vanaf 1905 tot 1922. Van de kleinzoon
van Jacques Urlus, de operazanger, heb ik
Pathé-platen overgenomen, dat zijn er een
stuk of 12. En dan de collectie Albert Bol,
conferencier, overleden in 1920. Van zijn
dochter heb ik een collectie kunnen over-
nemen. Hij heeft honderden platen
opgenomen, ik heb daarvan een stuk of
honderd.'

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

'Het liefst heb ik dat er een liefhebber voor te
vinden is, die mag het te zijner tijd zo van me
hebben. Daar zou ik enorm blij mee zijn. Ook
omdat het echt een enorme vracht is. Maar ook
als het bijvoorbeeld door Allard Pierson zou

worden overgenomen. Maar ze moeten er niet
de graantjes uit pikken. Hoewel ik snap dat ze
niet in alles zijn geïnteresseerd.'

Het Nederlandstalige deel van de collectie van Ben Poelman

200	lp's
50	25 cm-lp's
2500	78-toerenplaten
400	singles
50	cd's
20	videobanden
3	instrumenten <i>speeldozen, mechanische orgels</i>
1	tekeningen <i>alex de haas</i>
1000	manuscripten <i>kees pruis, albert bol, maurice dumas</i>
300	bladmuziek
50	boeken
12	krantenknipsels <i>vanaf 1979 tot 2018 in mappen</i>
500	programmaboekjes
10	apparatuur <i>niet per se collector's items</i>

PAUL GROENENDIJK

Waar bestaat je verzameling uit? Hoe is die tot stand gekomen?

‘Ik ben ooit begonnen met verzamelen van Feyenoordplaten. Die staan in de bakken met Nederlandstalige muziek, en dan kom je ook andere platen tegen. Dus die nam ik ook mee. Ook plaatjes van FC Twente, eredivisie, Neder-

lands elftal, sport in het algemeen. Roeien, klaverjassen, het dijt al maar uit. Met collega-verzamelaar Jimmy Tigges heb ik een programma op Radio Rijnmond. Daarnaast ook over het Koninklijk Huis. Ik ben geen purist, dus het is niet alleen maar vinyl, ik heb ook veel op cd. Wel wil ik het liefst singletjes,

liever geen lp's. En dan heb ik nog enkele subgenres in mijn collectie, bijvoorbeeld vertalingen van bekende buitenlandse nummers. Ik ben geïnteresseerd in hoe het is vertaald. Andere subgenres: Wim T. Schippers. En ik heb nog wat op mijn wensenlijstje: piratenliedjes en reclameliedjes. Ik vind het leuk om door bakken met platen te struinen.'

Wat zijn je mooiste stukken?

'De eerste singles van Wim T. Schippers, 'Het brilletje van Van Daalen' van Luc Lutz, een single van de vader van John Lennon die in het Nederlands zingt. En natuurlijk de vrijwel complete collectie Feyenoordliedjes.'

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

'Dat interesseert me niet zo veel. Het zou niet erg zijn als het versnipperd. Maar aan de

andere kant lijkt het me toch wel een leuk idee als bepaalde dingen uit mijn collectie ergens worden ondergebracht. Vroeger dacht ik dat Beeld & Geluid of het Theaterinstituut wel geïnteresseerd zou zijn, maar die illusie heb ik niet meer. Het zou fijn zijn als er een plek was waar Nederlandse muzikale cultuur gekoesterd werd. Mijn bijdrage daaraan overlapt wel veel met anderen.'

Het Nederlandstalige deel van de collectie van Paul Groenendijk

25 cassettes

200 lp's

1000 singles

100 cd's

800 cd-singles

JIMMY TIGGES

Wat voor verzameling heb je?

‘Veel voetbalmuziek, maar ook schaatsen, wielrenmuziek en andere sporten. Liedjes over Den Haag of die daaraan raken. Ik verzamel ook liedjes over het koningshuis, hoewel ik niet koningsgezind ben, en ik heb een kleine collectie reclame-

singles, die koop ik alleen als ik iets grappigs zie.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘Het begon in de jaren ’80. Samen met Paul Groenendijk begon ik themabandjes samen te stellen, en voordat ik er erg in had begon ik

met verzamelen. In '96 begon ik bij Radio Rijnmond een wekelijks programma te maken, dat was een legitimatie om dingen aan te schaffen, ook als het niet echt goed was. Ik heb een passie voor taal, voor het metrum. Juist ook als het niet helemaal klopt. Ik vind het leuk om er over te schrijven, soms zelfs meer dan ernaar te luisteren.'

Wat zijn je mooiste stukken?

'Haagse liedjes en Feyenoordsingles op vinyl.'

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

'Wat vrienden van mij interessant vinden mogen ze hebben. En het zou mooi zijn als het bij Allard Pierson terecht komt, bijvoorbeeld.'

De collectie van Jimmy Tigges

100	lp's
10	25 cm-lp's
20	78-toerenplaten
1000	singles
500	cd's
10	dvd's
30	bladmuziek
30	boeken

FRITS JONKER

Wat voor verzameling heb je?

‘Verschillende thema’s. Ik heb reclameliedjes, om een product of organisatie of evenement te promoten. Dat is divers en vind ik interessant, omdat het heel anders is dan wat de artiesten normaal deden. Ze voelden zich heel vrij, omdat het een eenmalige schnabbel

was, er was een flink budget voor. Jules de Corte maakte bijvoorbeeld voor Esso een plaatje.

Verder studentenvereniging liedjes en platen die zijn uitgebracht door instituten, de zogenaamde *product music*. En Nederlandstalige singles met muziek die mensen niet

willen horen. Bijvoorbeeld liedjes over homo's op één verzamel-lp.'

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

'Ik ga graag naar het Waterlooplein en op Koninginnedag sla ik ook toe. Het begon met de plaatjes van mijn vader, die had er ook al wat. Ik ben een geboren verzamelaar, dus ik verzamel al mijn hele leven van alles. Toen ik bij Radio Patapoe zat had ik al veel curiosa, en toen besepte ik dat reclameliedjes een genre waren, en toen nam ik het echt serieus. Ik heb een keer een doos reclameplaten op de kop getikt met veel uniek materiaal.'

Wat zijn je mooiste items?

'De curiosaplaatjes, zowel reclame als Nederlandstalige singles. Juist de raarste plaatjes, onderwerpen die niemand bezongen heeft vind ik leuk. En natuurlijk mijn hand-pickupjes!'

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

'De waarde is niet in geld uit te drukken. Een verzameling tot leven brengen is mijn passie. Als ik doodga zou het mooi zijn als een deel

wordt overgenomen door andere geïnteresseerden. Geen instituten, dat is de dood voor de dingen. Ze doen wel hun best, maar het leidt daar een sluimerbestaan. Mijn verzameling had meer tot zijn recht kunnen komen als een ander persoon er misschien op een andere manier mee was omgegaan, maar zo zit ik niet in elkaar.'

De collectie van Frits Jonker

750	cassettes <i>heel veel weggegooid.</i>
500	lp's
100	25 cm-lp's
75	78-toerenplaten
3000	singles
10	cd's <i>compilatie-cd's met materiaal dat misschien inmiddels is verdwenen</i>
10	manuscripten <i>Languestra oftewel Willy Langestraat, ook Roland Vonk heeft dat. Benny Vreden.</i>
50	boeken
Ja	krantenknipsels <i>ongeordend</i>
25	programmaboekjes

MAARTEN EILANDER

Wat voor verzameling heb je? Hoe is die tot stand gekomen?

‘Ik heb 30 jaar bij het Theaterinstituut gewerkt en ik heb de collectie daar mede vormgegeven. Platen die werden aangeboden die al in de collectie zaten nam ik mee naar huis. Toen ik wegging bij het instituut ben ik

doorgegaan met dat verzamelen, veel 78-toerenplaten. Een deel van mijn verzameling is Nederlandstalig, en dat zijn vaak platen die een toegevoegde waarde hebben op de Theatercollectie bij het Allard Pierson. Van een groot gedeelte van het 78-toerengedeelte heb ik thuis het digitale equivalent liggen. De

Excel-bestanden met de gegevens hebben dezelfde opzet als die van Allard Pierson. In mijn collectie zitten verder veel lp's, Nederlands klassiek, jazz en pop. Verder een afdeling vrouwenbeweging, zoals Natasja Emanuels. Ik heb een collectie Drs. P. Een groot gedeelte is Nederlands, maar de collectie bestaat gewoon uit muziek. De platen moeten wel ergens over gaan. Dus geen liefdesliederen of bierliederen of zo. Maar als het politiek is, maatschappelijk, activistisch, dan heeft het mijn interesse.'

Wat vind je jouw meest waardevolle items?

'Drs. P, mijn digitale collectie Jetty Paerl, de vrouwenbeweging, politieke muziek, 78-toeren, eigen opnamecollectie.'

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

'Mijn 78-toerenplaten moeten bewaard worden. Dus die moeten naar een archief. Ik ga die nog wel opschonen.'

Maarten is voorzitter van de Weergever en heeft een enquête uitgedaan naar de verzamelaars, waar een grote respons op kwam. Slotsom: in Nederland liggen 2,5 miljoen 78-toerenplaten.

'Ik heb vrij veel gedigitaliseerd voor derden. Uiteraard de collecties waar we het over hebben gehad: de eigen opnamen, Jan Kok en Drs. P. Maar digitaal is ook: Piet Hein Honig,

Jetty Paerl, 78-toerencollecties van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis en het Joods Historisch Museum. Ook Marc-Peter van Dijk (musical), en 78-toeren van derden. Uiteraard heb ik zelf ook veel schellak en vinyl uit de eigen kast gedigitaliseerd.'

De collectie van Maarten Eilander

600	cassettes <i>uitleencassettes van het TIN, zit wel waarde aan, want misschien zijn er geen betere kopieën</i>
1200	lp's <i>cabaret, Nederlandse pop, carnavalsmuziek, Nederlands klassiek, politieke lied, Amsterdams</i>
150	25 cm-lp's <i>zelfde, maar andere tijd, begin jaren '60</i>
2500	78-toerenplaten
25	lakplaten <i>lakplaten zijn opnamen die zijn niet geperst maar geschreven, voor slechts één exemplaar</i>
500	singles
5000	cd's <i>Cabaret, Nederlandse pop, carnavalsmuziek, Nederlands klassiek, politieke lied, Amsterdams</i>
75	reel-to-reel <i>Collectie Jan Kok</i>
100	boeken
Veel	krantenknipsels <i>4 bakken met knipsels, en bij veel lp's zitten ze ook</i>
10	apparatuur <i>geen historische apparatuur, wel alles om te digitaliseren</i>

HUBERT VAN DEN HEUVEL

Wat voor verzameling heb je?

‘Mijn verzameling bestaat uit Nederlandstalige 78-toerenplaten. Ik heb er circa 7000, van Vlaamse en Nederlandse zangers. De periode omvat het gehele 78-toerenplattentijdperk, 1900–1957.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘Ik was 10, en ik had twee oudere broers en die hadden een pick-up. Zij gingen platen verzamelen, en die gingen ze dan vaak in het dorp draaien. Later, toen ik 40 jaar was, bezocht ik rommelmarkten en kwam dan vaak die platen tegen die ik nog kende van toen. Toen begon

ik met verzamelen, in de jaren '80, op 40-jarige leeftijd. Ik ging naar rommelmarkten, soms wordt iets aangeboden, soms hele collecties. Wat ik niet kan gebruiken ruil ik of verkoop ik.

Mijn motivatie: de herkenning van vroeger, mijn jeugd. De meeste verzamelaars verzamelen jazz, maar Nederlandstalige Jazz vind je niet meer. En het is toch Nederlands erfgoed. Het is belangrijk dat dat behouden blijft.

Eén keer per maand heb ik een radio-uitzending met 78-toerenplaten. Verzamelen is belangrijker dan de muziek.'

Wat zijn je mooiste platen?

'Platen van Jan Verbraeken, Bobbejaan Schoepen, Will Ferdy, Jan Willekens, Kees Pruis, Willy Derby, Kees Manders.'

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

'Het zou mooi zijn als het bij elkaar blijft. Vooral het Nederlandstalige gedeelte. Aan de

andere kant, ik heb er jaren plezier van gehad, en dat is het. Dat geeft voldoening. Ik heb geen afspraken gemaakt met familie of organisaties.'

De collectie van Hubert van den Heuvel

300	lp's
200	25 cm-lp's
7000	78-toerenplaten <i>Nederlandstalig</i>
20	lakplaten
800	singles
3000	bladmuziek
6	apparatuur
ja	uitgeschreven teksten <i>soms overgetypt</i>
12	muziekrollen
150	kinderplaten <i>78-toerenplaten</i>

HARRY COSTER

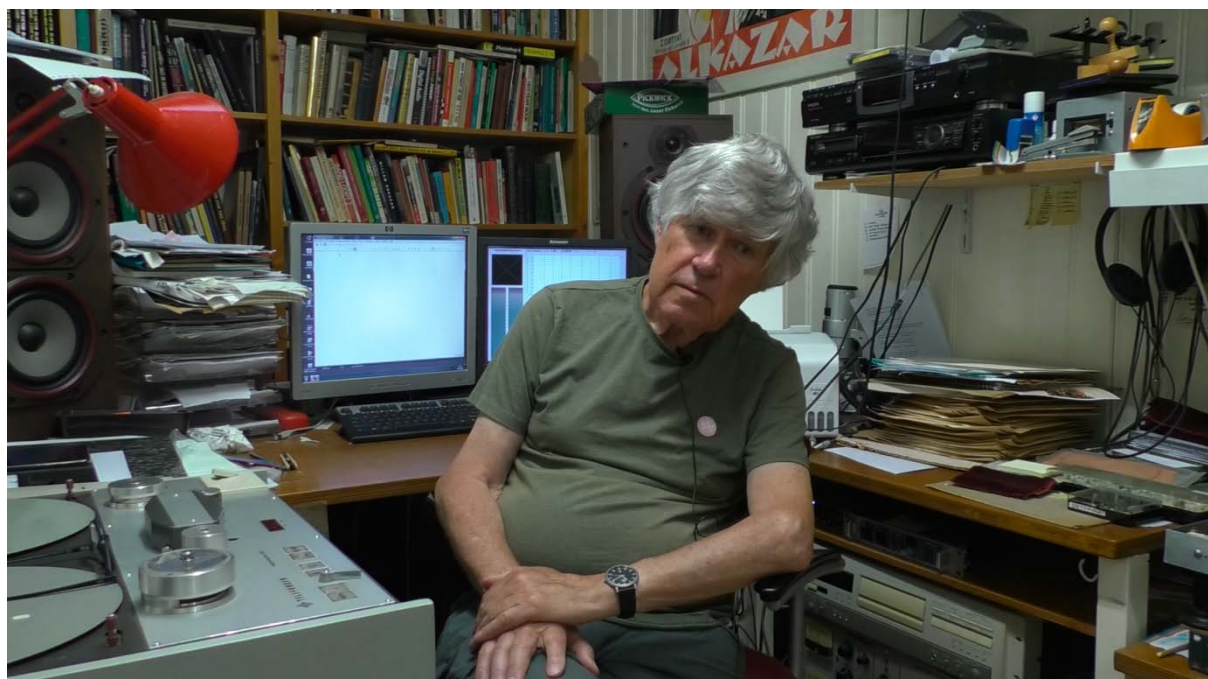
Wat voor verzameling heb je?

‘Er zitten deelverzamelingen in mijn collectie, zoals het archief van de Hollandsche Decca Distributie, dat zijn Nederlandse opnamen. Opnamen van Nederlandse groepen, vocalisten, enzovoorts. Niet vreselijk veel Nederlandstalig, maar dat is gericht op

Nederlandse platenmaatschappijen. Veel daarvan heb ik gekregen vanwege het maken van historische uitgaven.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘In de jaren ’50 begon ik geïnteresseerd te raken in Nederlandse muziek. Ik kreeg

dingen van vrienden en familie. Het onderwerp begon me te boeien, vooral bepaalde teksten, zoals die van de liedjes van Louis Davids. Maar ook bijvoorbeeld Ferry van Delden, dus andere genres. Dingen die tijdsgebonden zijn vind ik leuk. Met verzamelen ben ik nog steeds bezig.

Op een gegeven moment had ik zoveel muziek, toen ging ik lp's maken. Dat doe ik sinds '73, ook voor derden. En ik kreeg de rechten van het Decca-archief om dingen uit te mogen brengen. Ook het ruwe materiaal, zoals matrijzen.'

Wat zijn je mooiste stukken?

'Wat heel belangrijk is, is het Decca-archief. Dat is praktisch compleet en omvat de jaren '32-'40. Dat moet bij elkaar blijven. Verder noem ik graag obscure platenmaatschappijen, de jaren '43-'44, bijvoorbeeld het orkest van Piet van Dijk. En het orkest van Dick Wilbrandts en veel van de Ramblers.'

Wat zou je willen dat er met de collectie gebeurt als je er niet meer bent?

'De topstukken, zoals het Decca-archief, moeten bij elkaar blijven. Archieforganisaties willen het niet, omdat het hun ontbreekt aan expertise. Bijvoorbeeld Muziekweb, Allard Pierson, Jazz Archief en Beeld & Geluid zijn

niet geïnteresseerd. Het is ongebruikelijk materiaal, het komt niet in collecties voor. Ik blijf lobbyen, want ik wil dat het bij elkaar blijft. Ik wil niet dat het bij verzamelaars komt, want dan wordt het verdeeld of versnipperd. Of niet bewaard, dat kan natuurlijk ook.'

De collectie van Harry Coster

100	lp's <i>geen kernonderdeel, verzamel-lp's waar ik zelf aan heb bijgedragen</i>
200	25 cm-lp's
8000	78-toerenplaten
2000	lakplaten <i>radio-orkesten, ook glasplaten, lak op metaal</i>
400	singles
500	reel-to-reel <i>productiebanden</i>
40	8 mm-film <i>bij Beeld & Geluid ondergebracht, van Theo Marsman, orkestleider van de Ramblers.</i>
300	correspondentie <i>met artiesten, platenmaatschappijen, zendgemachtigden.</i>
100	manuscripten <i>Jan de Cler, teksten van liedjes, jaren '40 en '50</i>
Veel	apparatuur <i>dingen die je nodig hebt voor restauratie, platenpers</i>

PIET DE ROOIJ/MARC (VINYL VOORGOED)

Wat voor verzameling heeft de Stichting?

‘De stichting Vinyl Voorgoed is opgericht in 2018, en wij zijn er om grammofoonplaten te verzamelen voor de Nederlandse markt, omdat dat cultuurerfgoed is waar bijna geen aandacht is. We trekken dat heel breed: iedere

single, iedere plaat die in Nederland is geproduceerd, dus niet alleen Nederlandstalig. Het criterium is ‘een Nederlands product van Nederlandse labels’. In 2018 is de stichting opgericht. We zijn in 2012 begonnen met verzamelen.’

Wat zijn de belangrijkste stukken?

‘Het koor van prettig gestoorde vrouwen, alles van kleine labels, bijvoorbeeld van Stoof, een sublabel van Munich Records, Nederbeat-singles, singles van Willy Derby, Ramses Shaffy, Ria Valk.

Wat is jullie wens voor het behoud van de collectie?

‘De hele collectie moet uitgezocht worden en dan moet alles naar een andere organisatie die beter is in het beheer. Platen met religieuze content, daar gebeurt nog niets mee. Er is geen

plek voor het behoud van vinyl. Daarom doen wij het.’

De collectie van de stichting Vinyl Voorgoed

5000 lp's | *heel globaal, 5000 is Nederlandstalig van de 25000*

1000 25 cm-lp's | *30% van 3500*

10 78-toerenplaten | *alleen op vinyl, 7-inch*

5500 singles | *heel globaal, 5500 is Nederlandstalig van de 21000*

FRANK VERHALLEN

Wat voor verzameling heb je?

‘Mijn collectie is uit elkaar gevallen. Ik moest ervanaf, maar het lukte niet om haar kwijt te raken. Bevriende cabaretiers dachten dat er wel belangstelling was, maar dat bleek niet zo te zijn. Het was in coronatijd en daardoor stopte ik met mijn werk als theaterdirecteur.

Mijn eigen opnamen zijn bewaard gebleven, maar alles op cd en vinyl is weggegaan. Naar Concerto in Amsterdam en een opkoper. Mijn collectie bestond uit Nederlands cabaret, theatermuziek, het Nederlandse chanson, musical. Verder had ik een buitenlandse collectie en veel eigen opnamen van voorstel-

lingen; wij namen eigenlijk elke voorstelling zelf op. Er is heel veel op dat-bandjes, cd-r en film opgenomen. Dat was in de periode 1997–2012. We hadden ook eigen opnamen van masterclasses op beeld en geluid. En ook heel veel radio- en tv-opnamen.’

Hoe is de collectie tot stand gekomen?

‘Als jongetje van 14 had ik al interesse in verzamelen; geld was geen probleem, dus ik kon veel kopen. Vervolgens kwam ik in aanraking met verzamelaars als Jacques Klöters, Kick van der Veer en Freddy Pille. Verzamelen is soms ‘hebben om het hebben’, maar ik wilde het ook graag in de kast hebben staan vanwege mijn professie. Maar al met al heb ik toch wel intrinsieke verzamelwoede.’

Wat zijn je mooiste stukken?

‘Ik heb geen topstukken, daar heb ik afstand van gedaan.’

De collectie van Frank Verhallen

2000	cassettes 0 bewaard
4000	lp's cabaret, musical enzovoorts, meer dan 100 bewaard die nu nog in bezit zijn.
300	25 cm-lp's

300	78-toerenplaten
1000	singles
7000	cd's daarnaast eigen opnamen op cd: 4000.
25	reel-to-reel donaties Ivo de Wijs, Hans Teeuwen, Theo Maassen.
400	videobanden VHS
1000	dvd's eigen opnamen ook 1000.
2	instrumenten luit van Coby Schreijer (deze is weggegeven) en een auto-harp.
60	schilderijen veel, voor het theater, maar ook zelf laten maken van prominente cabaretiers
50	kostuums Karin Bloemen, Freek de Jonge, Wim Helsen
500	correspondentie het was heel veel: er is veel weggegooid, maar dat is wel zorgvuldig uitgezocht
300	manuscripten alles van Youp van 't Hek, Theo Maassen
500	bladmuziek 100 nog in huis, bijvoorbeeld van Koos Speenhoff
5000	boeken het waren er ooit 45.000
10000	krantenknipsels tienduizenden, niets bewaard
5000	programmaboekjes bijzondere dingen zijn wel behouden
15	apparatuur 3 dat-recorders, 5 bandrecorders, 3 cassetterecorders, 5 platenspelers, filmcamera's
30	uitgeschreven teksten Alex Roeka

VIC VAN DE REIJT

Wat voor verzameling heb je? Hoe is die tot stand gekomen?

‘Mijn collectie is heel divers, loopt van het levenslied, tot psychedelische muziek uit de jaren ‘60. Vanaf de jaren ‘60 ben ik fanatiek 45-toerenplaatjes gaan kopen, dat heeft zich alle richtingen in bewogen. In Amsterdam

aangekomen ontdekte ik Concerto voor cabaretmuziek. Op een gegeven moment kocht een jukebox, en ik vroeg aan iedereen oude plaatjes. Iedereen gaf me wat, zeer uiteenlopend.

Qua Nederlandstalig: cabaret, daar begon het mee. Ik wilde geen 78-toeren verzamelen.

Cabaret heb je vrij snel klaar op deze manier als je 78-toerenplaten verzamelt. Willem Wilmink heeft me geïnspireerd om populaire nummers te verzamelen en daarbij geen onderscheid te maken tussen zogenaamde hogere en lagere kunst. Mijn verzameling omvat de periode vanaf 1955. Ook oudere nummers werden later op 45 toeren uitgebracht, zodoende heb ik dus ook veel materiaal van de periode 1900–1955. Dus op die manier weerspiegelt mijn 45-toerencollectie toch de gehele periode 1900 tot 1993, toen het laatste 45-toerenplaatje werd geperst. Maar mijn voorkeur ligt bij het betere Nederlandse lied en cabaret.’

Wat zijn je mooiste stukken?

‘Van Drs. P bezit ik twee glasplaten, dat zijn de vroegste versies van zijn vroegste repertoire. Verder heb ik van Drs. P een box van 45-toerenplaten, compleet. Van Brel: alle 45-toerenplaten, maar goed, dat is voornamelijk Frans. Raymond van het Groenewoud, Max Woiski jr. en sr.: 42 singles met bijzonder materiaal. Joop van der Marel.’

Wat is je wens voor het behoud van je collectie?

‘De zeldzame dingen, bijvoorbeeld de Brel-collectie, wil ik schenken, het liefst aan een instituut met een ANBI-regeling. Andere bijzondere deelcollecties zouden museaal (digitaal) moeten worden ondergebracht.’

De collectie van Vic van de Reijt

100	cassettes <i>zelfgemaakte bandjes, compilaties</i>
700	lp's
30	78-toerenplaten
3500	singles <i>grove schatting</i>
500	cd's
300	cd-singles
	tekeningen <i>originele tekeningen van Speenhoff</i>
	correspondentie <i>ligt bij de uitgever Nijgh & Van Ditmar</i>
	bladmuziek <i>ondergebracht in het Rotterdamsch Lees kabinet</i>
1000	boeken <i>een deel daarvan staat in Rotterdam</i>
1000	krantenknipsels <i>onsystematisch</i>

COLOFON

© Allard Pierson 2023

Samenstelling

Lisa Lucassen, Sem de Jongh en
Hans van Keulen

Eindredactie

Margot Reesink

Coverafbeelding

Dreamstime.com

Vormgeving

Sander Pinkse Boekproductie

taal:
unie

ALLARDPIERSON

theaterencyclopedie.nl/wiki/Het_vergeten_lied